

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt: Tvořivá škola, registrační číslo projektu CZ.1.07/1.4.00/21.3505

Příjemce: Základní škola Ruda nad Moravou, okres Šumperk, Sportovní 300, 789 63 Ruda nad Moravou

Metodický list

Zařazení materiálu:

Šablona: Inovace a zkvalitnění výuky směřující k rozvoji čtenářské a informační gramotnosti (I/2)

Sada: 1 Číslo: EU-OPVK-ČIG-2ST-10 Předmět: Český jazyk a literatura 6. roč. - Pověst

Název materiálu: Medvědí vrch

Autor materiálu: Mgr. Marie Baslerová

Ověření materiálu ve výuce:

Datum ověření: 15. května 2012

Třída: 6. B

Ověřující učitel: Mgr. B. Říhošková

Anotace materiálu:

Pracovní list - pověst, otázky se vztahují k jesenické pověsti.

Podrobný metodický popis možností použití materiálu:

- Žáci si pozorně přečtou text, příp. s dopomocí učitele (žáci s IVP).
- Po rozdání pracovního listu pracují žáci dle zadání.
- Žáci vyhledávají odpovědi na otázky z pověsti Medvědí vrch.
- Kontrolujeme a hodnotíme na závěr celý pracovní list, popř. využijeme pracovní list k sebehodnocení jednotlivých žáků nebo k jejich hodnocení

Seznam literatury a pramenů:

ŠULEŘ, Oldřich. Modrá štolá a jiné pověsti z hor na severu. Praha: Albatros, 1985

Obr.: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/a/a4/Bear_cave2.PNG?uselang=cs

.

Medvědí vrch

Bylo to v říjnovou neděli, když se švec Jiránek vracel nad ránem ze schůze cechu. V hlavě mu hučelo jak v úle, díky pivu, které ten večer vypil. Těžkým krokem stoupal vzhůru Tuctovou ulicí, pobrukuje si cechovou písničku. Nedozpíval. Zdálo se mu, že se z konce ulice ozývá zlostný křik.

Hned pomyslel na ženu Magdu. Jistě ho již čeká a dá mu co proto. Přidal do kroku. Vtom se ozval křik znovu. Co to? Proti němu se řítí mohutná postava! V šeru se zdá ještě větší a v předních rukách... Ne, to nejsou ruce, ale obrovské tlapy a v nich ovce! Je to medvěd a valí se přímo proti němu. Švec padl na kolena, sepal ruce a stačil ještě odříkat střílnou modlitbičku, když tu mu medvědí dráp roztrhl tvář. K smrti vylekaný Jiránek leží v krvi a potu v prachu Tuctové ulice. To všechno se přihodilo ve Vrbně, městě v Jeseníkách.

Magda muže opravdu vyhlížela. Usnula však v okně a probudil ji až strašný nárek a volání o pomoc. To se již sousedé sbíhali, probuzení ze spánku. Kovářka lamentovala, že jí zmizely její dětičky! Myslela však na ovce a slepice.

Švec, již plně při vědomí, zvolal na celou ulici: „Já ho viděl! Já se s ním pral, on na mě, já na něho, ale to jsem mu dal! Lidé zlatí, to vám bylo medvědisko, takového ještě svět neviděl“, dělal ze sebe hrdinu.

Než vyšlo slunko, celé Vrbno vědělo, že obávaný medvěd, který měl na levé zadní kýtě velikou bílou skvrnu, a proto mu říkali Bílý, byl ve městě, loupil a Jiránkovi rozbil hlavu.

Ráno spěchal jezdec Poštovskou silnicí na zámek do Bruntálu, aby vše oznámil nejjasnějšímu knížeti. Pozdě odpoledne, ještě téhož dne, stáli všichni měšťané, poddaní i podruzi, mistři i tovaryši na náměstí před kostelem a kníže Jan z Vrbna, hejtman Opavský, k nim pronášel tuto řeč: „Bílý tu v noci loupil, poranil statečného měšťana Jiráňka, ševce“.

Aby bylo jasno. Bratr, kníže Jindřich, se s Bílým potkal před měsícem v horách. Tam, kde říkají ve Vlčím dole. Medvědovi vehnal do boku oštěp až po násadu. Byli u toho uhlíři i lovci. Ať poví Jindřich od Spáleného vrchu. Medvěd odešel smrtelně poraněn a přece žije. „Své knížecí slovo dávám, že ten, kdo donese jeho kožich, dostane deset dukátů. Deset spravedlivých!"

Hajduk na koni vedle knížete si nakroutil frňousy a přemýšlel, kolik vína a piva je za dukát. Hajný přepočítával dukáty na krávy. Šenkýř přemýšlel, zda by stačily na novou doškovou střechu.

Kníže poklidně odešel ztichlým davem i s průvodem k horám na lovecký zámek, zvaném Knížecí les, který stával na Zámeckém vrchu. Krátce poté se naplnily městské hospody. A že to tam do noci hučelo! Jako v úle před rojením. Pivo teklo proudem a Bílý snad již stokrát byl uloven. Znovu a znovu se vzpomínaly všechny jeho kousky.

Přešel týden a po medvědu ani vidu, ani slechu. Lovci se vraceli utmácení, unavení a skleslí. V první listopadové úterý býval v Nise slavný trh. Vypravil se tam i Jiránek. Naložil boty a škrpály, opánky i čizmy na vůz povozníka Jana a k večeru se vydali na cestu. Oba klímali na vozíku, když sjížděli pomalu do Heřmanovické doliny. Měsíc v úplňku, světlo jako ve dne. Jiránek v polosněni počítal, zač bude který druh obuvi nabízet, a jak bude všude kolem plno křiku a veselí, jak to už na jarmarcích vždycky bývá.

Najednou se koně zastavili, začali se třást a nechtěli dál ani krok. Ze stráně scházel Bílý. Pomalu a nevšímavě. „Medvěd," vyhrkl švec. „Bílý," drkotaje zuby přisvědčoval kočí. Povozník se vzpomatoval první. Šlehl do koní, ti pochopili, že jen v útěku je jejich spása.

Dali se do trysku, ale vůz se převrátil, cestující vypadli a splašení koně pádili dál kamsi do noci. Oba spadli do příkopy, do měkkého. Žádnému se nic nestalo. Medvěd se zastavil, jako by přemýšlel, co se vlastně stalo, ale hned se vydal kolébavým krokem k oběma nešťastníkům. Jiránek se natáhl, rozhodl se, že bude dělat mrtvého. Prý to pomůže. Jan vyjel, vyskočil na nohy a dal se úprkem za svými koňmi.

Medvěd se blížil k ševci, který ani nedýchal, jen jedním očkem ho pozoroval. Bílý popadl ševce za kožené kalhoty do zubů, a s kořistí se vydal do lesů. Nešťastník se mu houpal v tlamě, jako když lovecký pes nese zajíčka! Když už to trvalo dlouho, otevřel Jiránek pomalu levé oko. Nic. Všude tma. Pravé oko. A zase nic. Začalo svítat.

Tu se medvěd zastavil. Položil ševce do orosené trávy a tlapou si ho přidržoval jako kočka myš. Leží medvěd, leží švec a pozorují jeden druhého. Snad už medvěd spí. Jiránek se pomalu po břiše odtahuje k houštině. Něco ho však tlačí v botě. Knejp, ševcovský nůž! Když myslel, že už je dost daleko, dál se na zběsilý útěk. Neuběhl však ani dvacet kroků a Bílý ho držel opět za límec.

Konečně našel švec odvalu k útoku. Sevřel pevně knejp a vrazil jej medvědovi do srdce. Tentokrát to byla rána smrtelná. Jiránek se samou radostí málem na rozumu pominul. „Deset dukátů jsem si vydělal, deset!“ Pokřikoval na celý les.

Stáhl s medvěda kůži a vydal se k domovu. Mnohokrát odpočíval. A když se konečně dovlekl do Vrbna, dal si v první hospodě něco na radost z těch deseti dukátů. A pak honem za knížetem. Ten sice splnil, co slíbil, ale k tomu přidal dvacet ran holí, aby švec pomlčel o tom, kdo skutečně Bílého skolil. Sláva měla připadnout jemu, knížeti. A švec vsutku mlčel.

A tak visívala na zámečku medvědí kůže, přes ní křížem oštěp s knížecím znakem a lískovka. To, aby se do medvědiný nedali moli, smával se kníže. Oba však brzy zemřeli. Švec z přemíry piva a kníže pro vzpouru císaři na popravišti v Opavě. Jen pověst zůstala a Medvědí vrch, kde Bílý nejčastěji zimoval.

Jméno, příjmení:

Otázky k ukázce

1. O jaký literární útvar se jedná?

.....

2. Jak se jmenoval švec?

.....

3. Vypiš všechna zmíněná zvířata v ukázce.

.....

.....

4. Jak se jmenovala ševcova žena?

.....

5. Které zvíře napadlo ševce?

.....

6. Ve kterém městě byl napadnut švec?

.....

7. Na kterém zámku žil kníže?

.....

8. Jak se jmenoval kníže?

.....

9. Kdo pronesl následující proslov? „Své knížecí slovo dávám, že ten, kdo donese jeho kožich, dostane deset dukátů. Deset spravedlivých!"

.....

10. Kdo zabil medvěda?

.....

11. Jaká byla odměna za zabití medvěda?

.....

12. Jak se nazýval obávaný medvěd?

.....

13. Co bylo příčinou brzké smrti ševce Jiránka?

.....

14. Jak zemřel kníže Jan z Vrbna?

.....

Řešení k ukázce

1. O jaký literární útvar se jedná? (pověst)
2. Jak se jmenoval švec? (Jiránek)
3. Vypiš všechny zmíněné zvířata v ukázce. (ovce, slepice, pes, zajíček, medvěd, kůň, kočka, myš)
4. Jak se jmenovala ševcova žena? (Magda)
5. Které zvíře napadlo ševce? (medvěd)
6. V kterém městě byl napadnut švec? (Vrbno)
7. Na kterém zámku žil kníže? (zámek v Bruntálu)
8. Jak se jmenoval kníže? (Jan z Vrbna)
9. Kdo pronesl následující proslov? „Své knížecí slovo dávám, že ten, kdo donese jeho kožich, dostane deset dukátů. Deset spravedlivých!" (kníže Jan z Vrbna)
10. Kdo zabil medvěda? (švec Jiránek)
11. Jaká byla odměna za zabití medvěda? (10 dukátů)
12. Jak se nazýval obávaný medvěd? (Bílý)
13. Co bylo příčinou brzké smrti ševce Jiránka? (přemíra piva, alkoholismus)
14. Jak zemřel kníže Jan z Vrbna? (zemřel na popravišti)